

Nr 169.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1941 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd
för bestridande av kostnaderna för värnpliktslån.*

(1:a avd.)

I propositionen nr 243 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 9 maj 1941, föreslagit riksdagen att

dels till värnpliktslån såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor,

dels ock till värnpliktslån såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

Av det vid propositionen nr 16 till 1940 års urtima riksdag med förslag till förordning om värnpliktslån fogade utdraget av statsrådsprotokollet för den 1 augusti 1940 framgår, bland annat, att *sociala försvarsberedskapskommittén* vid framläggandet av sitt förslag i ämnet utgått från att lånen i fråga skulle utgå ur en för ändamålet särskilt bildad fond, »värnpliktslånefonden», vilken skulle förvaltas av statskontoret med biträde, såvitt rörde de särskilda lånen, av länsstyrelserna. Erforderliga medel för fonden skulle enligt kommitténs förslag anvisas över riksstaten i form av förslagsanslag, som för budgetåret 1940/41 uppskattningsvis beräknats till 5,000,000 kronor. Gentemot detta förslag framfördes vissa erinringar av statskontoret och riksräkenskapsverket i dessa myndigheters i ärendet avgivna remissutlåtanden.

Kungl. Maj:t föreslog i anslutning till riksräkenskapsverkets yttrande, att utbetalade värnpliktslånebelopp under innevarande budgetår tillsvidare skulle få avföras från anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m., varefter frågan om anvisande av ett särskilt anslag för ändamålet å tilläggsstat kunde med säkrare utgångspunkter upptagas vid budgetårets slut; lämpligast syntes vara, att utbetalningarna utginge av förskottsanslaget till Försvarsväsendet i allmänhet: Löpande utgifter (IV: G: b). Frågan om bildande av en särskild värnpliktslånefond syntes vid sådant förhållande icke böra upptagas förrän i nämnda sammanhang.

Riksdagen (tredje särskilda utskottets utlåtande nr 5, sid. 4; urtima riksdagens skrivelse nr 29) anslöt sig till vad sålunda föreslagits.

Departementschefen har nu upptagit frågan om värnpliktslånerörelsens definitiva finansiering och har i ärendet anfört följande.

Ur budgetteknisk synpunkt torde den för värnpliktslånen finansiering erforderliga investeringen böra äga rum i fonden för låneunderstöd, enär de för ändamålet investerade medlen icke skola användas i en fortgående lånerörelse utan redan vid investeringen förutsättas skola automatiskt återbäras i den mån utlämnade lån inbetalas.

Beträffande frågan om den erforderliga kapitalinvesteringens storlek för innevarande budgetår får jag erinra, att hittills utlämnats värnpliktslån till ett sammanlagt belopp av omkring 5,000,000 kronor. Intill utgången av budgetåret torde man kunna räkna med ett sammanlagt medelsbehov för värnpliktslån av 6,000,000 kronor. För reglering av de utgifter för värnpliktslånen, som avförts å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m., och för lånerörelsens finansiering intill utgången av nu löpande budgetår torde därför såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 böra äskas ett reservationsanslag å 6,000,000 kronor.

Då det kan förväntas, att de särskilda hjälpbehov, vilkas tillgodoseende avses med värnpliktslån, komma att förefinnas jämväl under budgetåret 1941/42, torde det vara lämpligt att redan nu särskilda medel för ändamålet anvisas för nämnda budgetår. Storleken av denna medelsanvisning är i nuvarande läge helt naturligt svår att närmare fastställa. Försiktigheten bjuder att icke räkna med ett alltför knappt belopp. Jag förordar, att medelsbehovet beräknas till 4,000,000 kronor. Skulle detta belopp icke räcka till för utlämnande av lån i önskvärd omfattning, torde ytterligare medel få äskas å tilläggsstat.

Vad slutligen angår frågan om erforderlig avskrivning av de i det föregående berörda kapitalinvesteringarna, torde chefen för finansdepartementet i annat sammanhang komma att framlägga förslag i sådant hänseende.

Utskottet.

Mot Kungl. Maj:ts förslag att finansieringen av värnpliktslånen bör äga rum genom fonden för låneunderstöd och att kapitalinvestering i nämnda fond för den skull kommer till stånd, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Vidkommande storleken av kapitalinvesteringarna i fonden för låneunderstöd för innevarande och nästa budgetår har Kungl. Maj:t beräknat behoven till 6,000,000 kronor respektive 4,000,000 kronor.

Utskottet har emellertid av statens arbetsmarknadskommission inhämtat, att summan av de lånebelopp, som till och med maj 1941 beviljats, uppgår till icke fullt 4,700,000 kronor, varav omkring 142,000 kronor belöpa å låneverksamheten under maj månad. På grund härav synes medelsbehovet under innevarande budgetår kunna uppskattas till 5,000,000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 6,000,000 kronor. Det för nästa budgetår av Kungl. Maj:t beräknade medelsbehovet för ändamålet, 4,000,000 kronor, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) till *Värnpliktslån* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor;

b) till *Värnpliktslån* för budgetåret 1941/42 såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

Stockholm den 13 juni 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 168.
